

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS PAŽIŪRŲ PAGRINDU PRIIMANT Į LIETUVOS KULTŪROS TARYBOS SUSIRINKIMO NARIUS TYRIMO

2020-02-05 Nr. (17)SN-134)SP-12

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje 2017 m. birželio 27 d. gautas pareiškėjo T. B. (toliau vadinamas ir Pareiškėju) skundas dėl galimos diskriminacijos politinių pažiūrų pagrindu teikiant Pareiškėjo kandidatūrą į Lietuvos kultūros tarybos (toliau – Taryba) susirinkimo narius. Skunde buvo nurodyta, kad pirmajame rinkimų į Tarybos susirinkimo narius meno kūrėjų ir kitų organizacijų deleguoti rinkėjai Pareiškėją išrinko kandidatu, atstovausiančiu profesionalios muzikos srities kūrėjams. Pareiškėjas paaiškino, kad Lietuvos Respublikos Lietuvos kultūros tarybos įstatymo 8 str. 11 punkte nustatyta, jog kultūros ministras kartu su Lietuvos kultūros ir meno taryba (toliau – LKMT) iš pasiūlytų kandidatų, vadovaudamasis kultūros ir meno sričių bei teritorijų atstovavimo įvairovės principu, atranka 10 kandidatų ir teikia Tarybos sudėtį tvirtinti Vyriausybei. Skunde buvo pranešta, kad 2017 m. gegužės 29 d. įvyko LKMT posėdis, kuriame kartu su kultūros ministre L. R.-J. (skundo pateikimo metu ėjusia pareigas, toliau ir – Kultūros ministrė) dalyvavo kultūros viceministras A. I. (tuo metu ėjęs pareigas) ir kuriame buvo svarstomi atrinkti kandidatai (20 kandidatų) į Tarybos susirinkimo narius. Vienas iš kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius buvo Pareiškėjas, kurio kandidatūros svarstymo metu kultūros viceministras A. I. esą nurodė, kad Pareiškėjas negali būti renkamas, nes jis yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (toliau vadinama ir – LVŽS) narys. Pareiškėjo nuomone, tokie A. I. pasisakymai – diskriminaciniai, galėjo suklaidinti balsavusius LKMT narius, dėl ko Pareiškėjas nebuvo išrinktas Tarybos narių susirinkimo nariu.

Skunde buvo prašoma ištirti, ar A. I. pasisakymai dėl jo kandidatūros į Tarybos narių susirinkimo narius nepažeidė teisės aktų nuostatų, kuriomis draudžiamas diskriminavimas dėl politinių pažiūrų.

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – Lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 14 str., 27 str. 1 d. 3 punktu, 2017 m. liepos 3 d. raštu Nr. 17(SN-134)S-402 atsisakė nagrinėti Pareiškėjo skundą, motyvuodama, kad skunde nurodytų aplinkybių tyrimas nepriklauso lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai (nustačius, kad Tarybos narių susirinkimo nariai nėra darbo teisiniuose santykiuose su kultūros ministru arba kultūros viceministru, tai yra, šie asmenys nėra laikomi Tarybos narių susirinkimo narių darbdaviais, ir todėl A. I. 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje išsakyta nuomonė dėl draudimo Pareiškėją rinkti į Tarybos narių susirinkimo narius negali būti vertinama dėl galimo prieštaravimo Lygių galimybių įstatymo 7 straipsniui, reglamentuojančiam darbdavio pareigas įgyvendinti lygias galimybes darbe, valstybės tarnyboje).

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Pareiškėjui apskundus šį Lygių galimybių kontrolierės atsisakymą nagrinėti skundą, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT), išnagrinėjęs administracinę bylą¹ pagal Pareiškėjo apeliacinį skundą, 2019 m. lapkričio 5 d. sprendimu (toliau – LVAT sprendimas) nutarė panaikinti Lygių galimybių kontrolierės 2017 m. liepos 3 d. atsisakymą Nr. 17(SN-134)S-402 nagrinėti skundą ir įpareigoti atsakovą Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybą išnagrinėti Pareiškėjo 2017 m. birželio 27 d. skundą.

Pažymėtina, kad LVAT sprendimo 42 punkte konstatuota, jog Tarybos nario veikla turi darbo santykiams būdingų požymių.

Pareiškėjo skundo tyrimo metu buvo atlikti šie procesiniai veiksmai (inicijuoti Tarybos) skunde nurodytoms aplinkybėms ištirti:

1. Seimo kontrolierė, laikinai pavadavusi lygių galimybių kontrolierių, M. V., vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2019 m. lapkričio 8 d. raštu Nr. (17)SN-134)S-675 kreipėsi į Lietuvos Respublikos kultūros ministrą M. K. (toliau – Kultūros ministras) ir prašė per 7 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos pateikti motyvuotus paaiškinimus ir atsakyti į klausimus:

1.1. „Kokia tvarka buvo vykdomi Tarybos narių susirinkimo narių rinkimai 2017 m.? Prašytume pateikti dokumento, reglamentavusio Tarybos narių susirinkimo narių rinkimus 2017 m. organizavimo tvarką, kopiją.“

¹LVAT administracinė byla Nr. eA-949-415/2019.

1.2. „Prašytume informuoti, kokie 20 kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius buvo atrinkti 2017 m., kokių kultūros ir meno sričių bei teritorijų atstovai jie buvo.“

1.3. Kokia tvarka, kokiais principais, kriterijais vadovaujantis 2017 m. gegužės 29 d. buvo aptariami ir atrenkami kandidatai iš 20-ies pateiktų į Tarybos narių susirinkimo narius, ar ši tvarka yra formalizuota; jeigu taip, prašytume pateikti šią tvarką reglamentuojantį dokumentą.“

1.4. Kokie asmenys dalyvavo kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius atrinkime 2017 m. gegužės 29 d., kokioms organizacijoms jie atstovavo? Kaip vyko Tarybos narių susirinkimo narių atrinkimo procedūra: buvo balsuojama (slapta ar atvirai) ar buvo vykdoma kita atrinkimo procedūra?“

1.5. „Kokie kandidatai į Tarybos narių susirinkimo narius (iš 20 kandidatų) 2017 m. gegužės 29 d. buvo atrinkti ir jų pavardės pateiktos tvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei? Prašytume pateikti 2017 m. gegužės 29 d. posėdžio, kuriame buvo atrenkami kandidatai į Tarybos narių susirinkimo narius, protokolą bei garso įrašą (jeigu toks buvo daromas).“

1.6. Kokiu teisiniu pagrindu buvusiam kultūros viceministrui A. I. buvo leista dalyvauti 2017 m. gegužės 29 d. vykusiame posėdyje (kuriame buvo svarstomos kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius kandidatūros), ar jam buvo suteikti įgaliojimai vertinti kandidatus į Tarybos narių susirinkimo narius, reikšti savo nuomonę, teikti komentarus dėl kandidatų savybių, jeigu taip, prašytume pateikti šiuos įgaliojimus patvirtinančius dokumentus.“

1.7. „Prašytume pateikti buvusio kultūros viceministro A. I. pareigybės aprašymą ar kitą dokumentą, kuriuo buvo nustatyti jo įgaliojimai, vykdomos funkcijos, kokias konkrečiai funkcijas jis vykdė Tarybos narių susirinkimo narių rinkimuose?“

1.8. „Prašytume informuoti, ar 2017 m. gegužės 29 d. vykusiame posėdyje, kuriame buvo svarstomi ir atrenkami kandidatai į Tarybos narių susirinkimo narius, kultūros viceministras A. I., pasak Pareiškėjo, nurodė, jog T. B. negali būti renkamas, nes jis yra LVŽS narys (ar yra įrodymų, patvirtinančių minėtos pasakytos frazės tikrumą)?“

1.9. „Prašytume informuoti, dėl kokių priežasčių, motyvų T. B. kandidatūra nebuvo atrinkta į Tarybos narių susirinkimo narius, kaip 2017 m. gegužės 29 d. vykusioje atrankos procedūroje pasiskirstė nuomonės dėl Pareiškėjo kandidatūros atrankos, kokia buvo buvusios Kultūros ministrės nuomonė ir kodėl Pareiškėjo kandidatūra nebuvo teikta Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinti?“

Taip pat prašyta pateikti kitus, Kultūros ministro nuomone, svarbius paaiškinimus, informaciją, susijusius su skundo dalyku.

2. Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamiesi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2019 m. lapkričio 22 d. raštu Nr. (17)SN-134)S-701 „Dėl Jūsų skunde pateiktos informacijos papildymo“ kreipėsi į Pareiškėją ir paprašė per 5 darbo dienas (kaip galima skubiau) nurodyti, iš kokio informacijos šaltinio jis sužinojo apie minėtą A. I. išsakytą nuomonę dėl jo negalėjimo būti renkamu į Tarybos narių susirinkimo narius, taip pat paprašė nurodyti šio šaltinio kontaktinius duomenis (jeigu yra žinomi), siekiant gauti skunde nurodytų aplinkybių patvirtinimą. Minėtu raštu Pareiškėjas buvo informuotas apie tai, kad skundo tyrimo metu paaiškėjo, jog pats Pareiškėjas nedalyvavo LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdyje, kuriame, jo teigimu, A. I. nurodė, kad Pareiškėjas negali renkamas, nes yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys.

3. Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2019 m. lapkričio 22 d. raštu Nr. (17)SN-134)S-702 „Dėl informacijos pateikimo“ ir pakartotinai (negavus atsakymo – paaiškinimo) 2020 m. sausio 7 d. raštu Nr. (17)SN-134)S-8 „Pakartotinai dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į A. I. ir paprašė per 5 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos (antru raštu buvo paprašyta paaiškinimą pateikti per 3 darbo dienas) informuoti, ar 2017 m. gegužės 29 d. vykusio LKMT posėdžio metu, kuriame buvo svarstomi ir renkami kandidatai į Tarybos narių susirinkimo narius, A. I. teigė, kad T. B. negali būti renkamas, nes jis yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys, jeigu taip, prašyta paaiškinti, kokių tikslų, motyvais ir teisės aktais remiantis tai buvo pasakyta (prašymai pateikti informaciją du kartus buvo siųsti registruotu paštu bei elektroniniu paštu).

4. Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., 2019 m. lapkričio 26 d. raštu Nr. (17)SN-134)S-707 „Dėl papildomos informacijos pateikimo“ kreipėsi į Kultūros ministrą ir prašė per 3 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos pateikti LKMT narių, dalyvavusių 2019 m. gegužės 29 d. posėdyje, bei LKMT narių, nedalyvavusių 2019 m. gegužės 29 d. posėdyje, taip pat posėdyje dalyvavusių buvusio kultūros ministrės, G. A. ir A. P. kontaktinius duomenis, siekiant gauti šių asmenų paaiškinimus dėl skundžiamų aplinkybių.

5. Lygių galimybių kontrolierė, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 str. 1 ir 2 d., toliau nurodytais 2019 m. gruodžio 2 d. raštais kreipėsi į 2017 m. gegužės 29 d. vykusiame LKMT posėdyje dalyvavusius asmenis: raštu Nr. (17)SN-134)S-726 – į K. P., raštu Nr. (17)SN-134)S-727 – į O. D., raštu Nr. (17)SN-134)S-728 – į V. J., raštu Nr. (17)SN-134)S-729 – į M. K., raštu Nr. (17)SN-134)S-730 – į G. L., raštu Nr. (17)SN-134)S-731 – į A. N., raštu Nr. (17)SN-134)S-732 – į J. R., raštu Nr. (17)SN-134)S-733 – į M. S., raštu Nr. (17)SN-134)S-734 – į J. S., raštu Nr. (17)SN-

134)S-735 – į G. A., raštu Nr. (17)SN-134)S-736 – į A. P., raštu Nr. (17)SN-134)S-737 – į R.-J. ir raštu Nr. (17)SN-134)S-738 – į L. K. bei paprašė per 3 darbo dienas nuo reikalavimo pateikti informaciją gavimo dienos informuoti, ar 2017 m. gegužės 29 d. vykusio LKMT posėdžio metu, kuriame buvo svarstomi ir renkami kandidatai į Tarybos narių susirinkimo narius, A. I. teigė, jog T. B. negali būti renkamas, nes jis yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys, jeigu taip, prašyta paaiškinti, ar šis teiginys padarė įtaką balsuojant (nebalsuojant) už T. B. kandidatūrą.

6. Tarybos Teisės skyriaus vyresnioji patarėja 2020 m. sausio 8 d. elektroniniu laišku kreipėsi į 2017 m. gegužės 29 d. vykusio LKMT posėdžio sekretorę, skundo tyrimo metu užimančią Kultūros ministerijos Profesionaliosios kūrybos ir tarptautiškumo politikos grupės vadovės pareigas, ir paprašė informuoti, ar LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdžio protokolas buvo siunčiamas derinti posėdžio dalyviams; jeigu taip, kada (ar yra tai patvirtinantys įrodymai, elektroniniai laiškai ar kt.), kokiomis priemonėmis ir ar buvo gautos pastabos dėl protokolo papildymo arba atskirosios nuomonės pateikimo, ar buvo gautos pastabos dėl aptariamo A. I. pasisakymo dėl T. B. politinių pažiūrų.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

7. Kultūros viceministrė I. V. 2019 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. S2-3078 informavo, kad Tarybos narių susirinkimo narių rinkimai organizuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos kultūros tarybos įstatymu ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2013 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. IV-27 „Dėl Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narių rinkimų tvarkos“ patvirtinta Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarka (toliau vadinama ir – Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarka).

Kultūros viceministrė I. V. informavo, kad 2017 m. Tarybos narių susirinkimo personalinė sudėtis buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 420 „Dėl Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo personalinės sudėties“, o Tarybos susirinkimo nario atstovaujama kultūros ir meno sritis sietina su jo profesija, kuri ir nurodama minėtame nutarime. Kultūros viceministrė paaiškino, kad, vadovaujantis Kultūros tarybos įstatymo 8 str. 11 dalimi, privalo būti užtikrintas teritorijų atstovavimo įvairovės principas, todėl, įvertinus 2017 m. patvirtintų Tarybos susirinkimo narių gyvenimo ir kūrybinės veiklos aprašymus, teigtina, kad Tarybos susirinkimo nariai,

gyvenantys ir dirbantys Kaune, tuo metu buvo E. S. B., I. P. ir I. V., gyvenantis ir dirbantis Klaipėdoje ir Vilniuje buvo V. A., dirbantis ir gyvenantis Šiauliuose buvo V. K., o likusieji Tarybos susirinkimo paskirti nariai tuo metu gyveno ir dirbo Vilniuje.

Kultūros viceministrė paaiškino, kad Tarybos susirinkimo narių atranka reglamentuota Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarkoje, o kartu pateikė su 2017 m. Tarybos susirinkimo narių rinkimų procedūra susijusius protokolų išrašus. Kultūros viceministrė pažymėjo, kad LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdžio, kuriame, Pareiškėjo teigimu, A. I. nurodė, jog Pareiškėjas negali renkamas, nes yra LVŽS narys, garso įrašas nebuvo daromas, ir informavo, kad Kultūros ministerija nedisponuoja įrodymais, kad A. I. būtų informavęs LKMT narius, jog T. B. negali būti renkamas į Tarybos susirinkimo narius dėl jo priklausymo politinei partijai. Pasak kultūros viceministrės, Pareiškėjas nebuvo išrinktas į Tarybos susirinkimo narius, nes surinko tik keturis LKMT narių balsus.

Kultūros ministerijos 2019 m. lapkričio 18 d. rašte Nr. S2-3078 informuojama, kad A. I. (tuometis kultūros viceministras, kurio kuravimo sričiai buvo priskirti Tarybos veiklos klausimai; kartu su raštu pateiktas kultūros viceministro (A. I.) pareigybės aprašymas) 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje dalyvavo vadovaujantis Lietuvos kultūros ir meno tarybos nuostatų punktu, kuris nustato, kad Kultūros ir meno tarybos posėdžiuose turi teisę dalyvauti Kultūros ministerijos padalinių vadovai bei kiti specialistai, o sprendimus dėl Tarybos susirinkimo narių gali priimti tik LKMT nariai ir kultūros ministras; kultūros viceministras tokie įgaliojimai nėra suteikti, tačiau jie gali dalyvauti diskusijoje posėdžio metu.

Kultūros viceministrė kartu su 2019 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. S2-3078 pateikė papildomus dokumentus, susijusius su atliekamu skundo tyrimu: Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarkos, galiojusios nuo 2017 m. gegužės 16 d. iki 2018 m. kovo 14 d., kopiją; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. gegužės 31 d. nutarimo Dėl Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo personalinės sudėties, galiojusio nuo 2017 m. birželio 5 d. iki 2018 m. kovo 13 d., kopiją; kultūros ministro 2015 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. IV-602 Dėl Lietuvos kultūros ir meno tarybos nuostatų patvirtinimo kopiją, o kartu ir minėtu įsakymu patvirtintų LKMT nuostatų (toliau – LKMT nuostatai), galiojusių nuo 2017 m. kovo 20 d. iki 2017 m. spalio 2 d., kopiją; Tarybos narių susirinkimo narių rinkėjų 2017 m. gegužės 22 d. posėdžio Nr. 1 protokolo išrašo kopiją; LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdžio protokolo Nr. EK-2 išrašo kopiją; kultūros viceministro (A. I.) pareigybės aprašymo kopiją.

8. Pareiškėjas 2019 m. lapkričio 25 d. elektroniniu laišku informavo, kad jo skunde nurodytos aplinkybės jam tapo žinomos iš Lietuvos muzikų sąjungos prezidentės A. N., Lietuvos tautodailininkų

sajungos pirmininko J. R. ir Lietuvos meno kūrėjų asociacijos prezidento K. P., kurie yra LKMT nariai, paaiškinimų.

9. Kultūros viceministrė 2019 m. lapkričio 29 d. raštu Nr. S2-3215 pateikė Lygių galimybių kontrolieriui prašytus LKMT narių, dalyvavusių bei nedalyvavusių 2019 m. gegužės 29 d. posėdyje, taip pat posėdyje dalyvavusių L. R.-J., G. A. ir A. P. kontaktinius duomenis, kad būtų gauti šių asmenų paaiškinimai dėl skundžiamų aplinkybių.

10. Kultūros ministerijos atstovė, vykdžiusi 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio sekretoriaus funkcijas, 2020 m. sausio 8 d. elektroniniu laišku paaiškino, kad dabartiniu metu sudėtinga prisiminti ir tiksliai rekonstruoti 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio bei visų įvykių eigą, tačiau ji prisiminė ir tai nustatė iš turimo bendro laiškų konteksto, kad 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio protokolas (pateikta posėdžio protokolo kopija) buvo pasirašytas iš karto posėdžiui pasibaigus ir parengtas teikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei tvirtinti, tačiau vėliau, A. N. paprašius, 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio protokolas 2017 m. birželio 2 d. buvo persiųstas A. N. susipažinti (ši aplinkybė patvirtinta pridedamo siūsto elektroninio laiško kopija); LKMT narių prašymų papildyti 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio protokolą nebuvo gauta. Kultūros ministerijos atstovė, vykdžiusi 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio sekretoriaus funkcijas, paaiškino, kad pagal įprastinę praktiką LKMT posėdžio protokolai derinami telefonu, nors ši procedūra ir nėra nustatyta LKMT nuostatuose.

10. Buvęs kultūros viceministras A. I. 2020 m. sausio 15 d. el. paštu pateikė paaiškinimą, atsakydamas į Lygių galimybių kontrolierės 2020 m. sausio 7 d. raštą Nr. (17)SN-134)S-8 „Pakartotinai dėl informacijos pateikimo“, bet ne į pirminį skundo tyrimo metu 2019 m. lapkričio 22 d. registruotu paštu išsiųstą raštą, kuris pagal siuntų sekimo duomenis buvo pristatytas gavėjui 2019 m. gruodžio 27 d. A. I. paaiškino, kad Pareiškėjas yra buvęs kandidatas į valstybės politikus, t. y. buvo asmuo, įstatymų nustatyta tvarka įregistruotas kandidatu į Lietuvos Respublikos Seimo narius, jis esą yra buvęs LVŽS Vilniaus skyriaus pirmininkas, o ši informacija skelbiama viešai ir yra vieša (pateikti šios informacijos publikavimo šaltiniai). Buvęs kultūros viceministras savo 2020 m. sausio 15 d. paaiškiniame teigia: „Jei Posėdžio metu ir pateikiau informaciją, esą Pareiškėjas yra politinės partijos narys, tokiais veiksmais konstatavau tik viešai skelbiamą informaciją. Viešo pobūdžio informacija, kad asmuo yra politinės partijos narys, niekaip nežemina asmens orumo, tokia žinia nėra sumenkinama asmens reputacija. Priešingai, leidžia manyti, kad asmuo dalyvauja politiniuose procesuose, yra politiškai aktyvus. Rašte apeliuojama į diskriminaciją dėl politinių pažiūrų. Pabrėžtina, kad Posėdyje nebuvo kalbama apie politines Pareiškėjo pažiūras. Pareiškėjas posėdyje nedalyvavo, neišreiškė savo politinių pažiūrų, jos

nebuvo aptarinėjamos, todėl ir diskriminacija šiuo pagrindu negalima“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta). A. I. prisimena, kad 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu buvo aptariama, jog vienas iš kandidatų į Tarybos susirinkimo narius yra politikas, tačiau negali prisiminti, kokiomis tiksliai formuluotėmis ir kas pasisakė šiuo klausimu, ir tai esą nėra užfiksuota minėto posėdžio protokole. „Vis dėlto manau, jog toks teiginys, kokį įvardija Pareiškėjas („kad Pareiškėjas negali būti renkamas, nes jis esą yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys“), nebuvo pasakytas, ir juoba tokio teiginio negalėjo pasakyti oficialūs ministerijos pareigūnai, nes teisės aktuose tokio apribojimo nėra numatyta, o posėdyje dalyvavo ir tuometinis ministerijos teisės padalinio vadovas, su kuriuo tokiais atvejais įprastai derinami teisiniai aspektai“, – teigia A. I.

A. I. nuomone, jokie pasisakymai 2017 m. gegužės 29 d. LKMT vykusios posėdžio diskusijos metu nepaveikė faktinio kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius sąrašo, posėdyje LKMT nariai balsavo laisva valia, buvo balsuojama dėl kiekvieno iš 20 sąrašė esančių asmenų, taip pat ir Pareiškėjo; Pareiškėjas surinko 4 balsus „už“, kurių tiesiog nepakako Pareiškėjui patekti į Tarybos susirinkimo narius. Buvęs kultūros viceministras atkreipia dėmesį, kad jis neturėjo sprendimo teisės, negalėjo daryti įtakos Tarybos narių susirinkimo narių sudėčiai. Kartu su paaiškinimu A. I. pateikė papildomus dokumentus, susijusius su jo teikiama paaiškinimais.

11. 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje dalyvavusių asmenų paaiškinimai dėl skundo dalyko.

11.1 M. S. (LKMT narė, turėjusi balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 2 d. elektroniniu laišku informavo, kad neprisimenanti, ar 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje A. I. pasakė aptariamą frazę dėl Pareiškėjo galimybės būti renkamam į Tarybos narių susirinkimo narius, tačiau mananti, kad tik tais atvejais, kai yra numatyti politiniai paskyrimai, jie gali būti siejami su priklausomybe partijai, o sprendimus lemia asmenų kvalifikacija ir pasirengimas dirbti nurodytą darbą.

11.2. J. S. (LKMT narė, turėjusi balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 2 d. elektroniniu laišku informavo, kad 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu buvo akcentuojama ir vertinama kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius kompetencijos, gebėjimai, ekspertinės patirtys, o aptariamą A. I. išsakytos frazės dėl Pareiškėjo netinkamumo būti išrinktam dėl to, kad jis priklauso politinei partijai, neprisimena; jos sprendimą lėmė LKMT pateikta informacija apie pretendentų profesinę ir ekspertinę patirtį bei viešai skelbiama informacija apie pretendentus.

11.3. K. P. (LKMT narys, turėjęs balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 2 d. elektroniniu laišku informavo, kad jis prisimena, jog LKMT posėdžio metu A. I. tikino, kad partijos narys negali būti Tarybos

narių susirinkimo nariu ir dėl to vyko diskusijos, tačiau jo balsavimui tai įtakos neturėjo, nes jis balsavo už Pareiškėją. K. P. teigimu, vėliau buvo kreiptasi į Ministrą Pirmininką, prašant netvirtinti Tarybos narių susirinkimo narių personalinės sudėties, bet ne dėl neužtikrintų lygių galimybių, o dėl procedūrinių pažeidimų balsuojant už kandidatus.

11.4. M. K. (LKMT narys, turėjęs balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 2 d. elektroniniu laišku informavo, kad buvusio kultūros viceministro galimas pasisakymas jo sprendimui įtakos neturėjo, nes savo sprendimus jis grindžia išnagrinėta medžiaga ir turimomis žiniomis; praėjus ilgam laiko tarpui gerai neprisimena visų aplinkybių, tačiau mano, kad planavo paremti kitus kandidatus.

11.5. V. J. (LKMT narys, turėjęs balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 3 d. elektroniniu laišku informavo, jog aptariamą A. I. išsakytos frazės dėl Pareiškėjo netinkamumo būti išrinktam dėl to, kad jis priklauso politinei partijai, neprisimena, ir nurodė, kad jokie A. I. teiginiai jo sprendimui (balsuojant) įtakos neturėjo.

11.6. J. R. (LKMT narys, turėjęs balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 4 d. elektroniniais laiškais informavo neprisimenantis 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio vyksmo, tačiau jam *balsuojant reikšminga įtaka nebuvo padaryta (nedetalizuota, kieno ir kokia įtaka)*.

11.7. Lietuvos muzikų sąjungos prezidentė A. N. (LKMT narė, turėjusi balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 9 d. raštu Nr. SI-63 (atsiųstas elektroniniu laišku) informavo, kad 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje A. I. tikrai teigė, jog Pareiškėjas negali būti renkamas, nes yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys, ir patikino, kad A. I. pasisakymas turėjo lemiamą įtaką, nes posėdžio pradžioje buvo reiškiamas palaikymas Pareiškėjo kandidatūrai, o po minėto pasisakymo LKMT nariai balsavimo metu pakeitė savo nuomonę. Pačiai A. N. skundžiamojo A. I. pasakyta frazė įtakos nepadarė, nes ji vertino Pareiškėjo profesines savybes, bet kartu ji išreiškė apgailestavimą, kad muzikos sričiai Tarybos narių susirinkime niekas neatstovauja.

11.8. O. D. (LKMT narys, turėjęs balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 9 d. elektroniniu laišku informavo, jog aptariamą A. I. išsakytų frazių dėl Pareiškėjo netinkamumo būti išrinktam dėl to, kad jis priklauso politinei partijai, neprisimena, o jo sprendimui balsuojant dėl kandidatų didesnę įtaką turėjo argumentai apie regionų atstovavimą ir kultūros decentralizvimą.

11.9. A. P. (buvęs kultūros ministro patarėjas, neturėjęs balsavimo teisės) 2019 m. gruodžio 9 d. elektroniniu laišku informavo, kad minėtame LKMT 2017 m. *birželio 27 d.* posėdyje (tikėtina, dėl techninės klaidos nurodytas birželio mėnuo vietoje gegužės mėnesio ir 27 diena vietoje 29-osios) dalyvavo epizodiškai, tačiau prisimena, kad LKMT nariai diskutavo apie kandidatų į

Tarybos narių susirinkimo narius sąsajas su organizacijomis, kurios potencialiai gali tapti Tarybos pareiškėjais, buvo kalbama, kad svarbu užtikrinti Tarybos priimamų sprendimų nepriklausomumą ir skaidrumą, o konkrečių formuluočių ir diskusijų turinio neprisimena; pasiūlė vadovautis LKMT 2017 m. *birželio 27 d.* posėdžio protokolu. A. P. pažymėjo, kad jis nebuvo LKMT narys, tad balsavimo procedūroje nedalyvavo, todėl A. I. pasisakymai jam negalėjo daryti ir nedarė jokios įtakos.

11.10. L. R.-J. (buvusi Kultūros ministrė, neturėjusi balsavimo teisės) 2019 m. gruodžio 16 d. elektroniniu laišku informavo, kad prisimena, jog LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdyje dalyvavęs buvęs kultūros viceministras A. I. (kuris balsavimo teisės neturėjo, bet dalyvavo posėdyje kaip Kultūros ministerijos atstovas, kuruojantis LKMT darbą) atkreipė dalyvavusiųjų dėmesį, jog vienas iš kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius, tai yra Pareiškėjas, turi politinių sąsajų, ir pabrėžė, kad posėdyje nebuvo kalbama apie politines Pareiškėjo pažiūras arba kad Pareiškėjo politinės pažiūros nebuvo kritikuojamos. Buvusi Kultūros ministrė priminė, kad Taryba buvo kuriama siekiant užtikrinti politikų nesikišimą į sprendimus, susijusius su kultūros finansavimo paskirstymo procesais. L. R.-J. nuomone, būtų sunku patikėti, jog, A. I. neišreiškus savo nuomonės dėl kandidatavusio į Tarybos narių susirinkimo narius Pareiškėjo, Pareiškėjas būtų surinkęs pakankamai balsų, kad būtų išrinktas; A. I. esą akcentavo tik politikų nesikišimą į kultūros sektoriaus finansavimo procesus. Buvusi Kultūros ministrė pažymėjo, kad LKMT nariai paprastai iš anksto susipažįsta su visų 20 kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius biografijomis, pasiekimais ir kompetencijomis, todėl į posėdį asmenys atvyksta pasiruošę ir tiksliai žinodami, už kuriuos kandidatus į Tarybos narių susirinkimo narių sudėtį jie atiduoda savo balsus.

11.11. L. K. (LKMT narė, turėjusi balsavimo teisę) 2019 m. gruodžio 17 d. elektroniniu laišku informavo, kad balsavimas vyko atsižvelgiant į kandidatų profesinę kompetenciją, o ne partinę priklausomybę; A. I. dalyvavo kaip kviestinis dalyvis, jo nuomonė yra (buvo) jo asmeninis reikalas; LKMT balsuoja ne pagal kažkieno nuomonės, o įsigilinusį į konkrečius klausimus ir visapusiškai juos išnagrinėjusi; balsavimas yra laisvas, už savo balsą atsako kiekvienas komisijos narys.

11.12. G. L. (LKMT narys, turėjęs balsavimo teisę) 2020 m. sausio 6 d. elektroniniu laišku informavo, kad negali tiksliai atpasakoti, kas buvo aptariamo posėdžio metu, tačiau prisimena, jog vyko diskusijos dėl meno sričių atstovavimo įvairovės, jog Tarybos narių susirinkimo narių skaičius nėra toks, kad galėtų atstovauti kiekvienai sričiai; šiuo metu negalėtų teigti, kad būtų buvusios išskirtinės diskusijos dėl Pareiškėjo, o esą, jeigu ir buvo kažkas paminėta apie priklausymą vienai ar kitai partijai (to patvirtinti G. L. negalįs), jo pasirinkimui balsuojant šios diskusijos įtakos nepadarė.

11.13. G. A. (buvęs kultūros ministro patarėjas, neturėjęs balsavimo teisės) 2020 m. sausio 8 d. elektroniniu laišku informavo, kad minėtame LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdyje dalyvavo kaip kultūros ministro patarėjas, kurio funkcijos nebuvo susijusios su minėtame posėdyje svarstomais klausimais, todėl patvirtino, kad neturėjo įgaliojimų arba pavedimų atrinkti kandidatus į Tarybos susirinkimo narius ar teikti patarimus arba pasiūlymus dėl jų atrankos, taip pat neturėjo teisės balsuoti.

G. A. paaiškino, kad Pareiškėjo skunde nurodytų A. I. teiginių negirdėjo arba jų neprisimena, ir pasiūlė vadovautis aptariamo posėdžio protokolu.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

12. Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar kultūros ministras (Kultūros ministrė), atrinkdamas kandidatus į Tarybos narių susirinkimo narius ir tokiu būdu įgyvendindamas darbdavio funkcijas, nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 punkto, nustatančio darbdavio pareigą įgyvendinant lygias galimybes priimant į darbą, valstybės tarnybą taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, neatsižvelgiant į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją.

Dėl darbdavio sampratos ir darbo teisinių santykių

Atsižvelgiant į tai, kad Lygių galimybių įstatyme nėra įtvirtinta darbdavio apibrėžtis, tyrimo metu vadovaujamosi Darbo kodekso 21 str. 3 dalyje įtvirtinta darbdavio sąvoka, pagal kurią *darbdavys yra asmuo, kurio naudai ir kuriam būdamas pavaldus darbo sutartimi darbo funkciją atlygintinai įsipareigojo atlikti fizinis asmuo*. Darbdaviu gali būti Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausantis juridinis asmuo, turintis darbinį teisnumą ir veiksnumą, taip pat Lietuvos Respublikos teritorijoje įregistruotas užsienio valstybės jurisdikcijai priklausančio juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys (filialas, atstovybė) ar užsienio valstybės jurisdikcijai priklausantis fizinis ar juridinis asmuo, kita organizacija, juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys (filialas, atstovybė) arba tokių asmenų grupė. Darbdavio – juridinio asmens darbinis teisnumas ir veiksnumas atsiranda nuo jo įsteigimo momento, nebent jo veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose būtų nustatytas vėlesnis įsisteigimo

momentas. Darbdaviu taip pat gali būti fizinis asmuo. Darbdavio – fizinio asmens teisnumą ir veiksnumą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas.

Darbo kodekso 21 str. 5 dalyje nustatyta, kad darbdaviai savo teises ir pareigas darbuotojui gali įgyvendinti per savo teisėtus atstovus ar įgaliotus asmenis.

LVAT sprendimo 37 punkte konstatuota, kad Lygių galimybių įstatymo 7 straipsnyje nėra nurodyta, jog sąvoka „darbas“ apima tik darbą pagal darbo sutartį, todėl ji gali būti suprantama ir kaip apimanti įvairią veiklą, kuri savo esme nėra valstybės tarnyba; 38 punkte konstatuota, kad kiekvienu konkrečiu atveju, atsižvelgiant į susiklosčiusių teisinių santykių esmę, turi būti vertinama, ar susiklostę teisiniai santykiai patenka į darbo (užimtumo ar profesinę) sritį nepriklausomai nuo to, ar jie susiklosto darbo sutarties ar kitais pagrindais, bet savo esme atitinka darbo teisinių santykių požymius; 42 punkte konstatuota, kad, vertinant nagrinėtoje byloje (dėl Pareiškėjo skundo aplinkybių) susiklosčiusią situaciją, Tarybos nario veikla turi darbo santykiams būdingus požymius.

LVAT 2019 m. lapkričio 5 d. sprendimo 51 punkte konstatuota, kad, vadovaujantis Lietuvos kultūros tarybos įstatymu, pavaldumo požymių turintys santykiai susiklosto tarp Tarybos narių ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės, kuri tvirtina Tarybos asmeninę sudėtį ir turi teisę atleisti jos narius, Tarybos susirinkimo narių rinkimo procese Vyriausybė veikia per Kultūros ministeriją, o konkrečiais Lietuvos kultūros tarybos įstatymo nustatytais atvejais – per kultūros ministrą. LVAT sprendime pažymėta, kad kultūros ministras gali pasitelkti viceministrus, kitus valstybės tarnautojus ir jiems deleguoti įvairias užduotis, susijusias su svarstomų klausimų parengimu. Taigi, remiantis LVAT 2019 m. lapkričio 15 d. sprendimu, nagrinėjamu Pareiškėjo skundo atveju kultūros ministras, kaip Vyriausybės deleguotas atstovas, įgyvendina darbdavio funkcijas Tarybos susirinkimo narių atžvilgiu ir kultūros ministrui privalo būti taikomos Lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio nuostatos, kuriomis darbdavys įpareigojamas įgyvendinti lygias galimybes priimant į darbą, nepaisant, *inter alia*, pažiūrų.

Dėl politinių pažiūrų

Pareiškėjas skunde nurodė, kad jautėsi diskriminuojamas dėl politinių pažiūrų. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Taigi Lygių galimybių įstatyme yra įtvirtintas baigtinis draudžiamo diskriminavimo pagrindų sąrašas. Pareiškėjo įvardijamas galimo diskriminavimo pagrindas *politinės pažiūros* nėra

įtvirtintas Lygių galimybių įstatyme kaip atskiras draudžiamo diskriminavimo pagrindas. Pažymėtina, jog teismų praktikoje² pabrėžiama, kad visuomenine, kasdiene prasme „pažiūros ir įsitikinimai“ gali būti suprantami kaip bet kokia nuomonė apie bet koki gyvenimo reiškinių, tačiau teisine prasme požymis „pažiūros ir įsitikinimai“ (taip, kaip jie aprašyti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 169 straipsnio dispozicijoje) turi gerokai siauresnę prasmę ir yra skirti bei leidžia priskirti konkretų asmenį tam tikrai grupei, kuriuos vienija ir iš kitų grupių išskiria tokių pat pažiūrų ir įsitikinimų turėjimas. Individo pažiūros ir įsitikinimai yra privataus žmogaus gyvenimo dalis, tokia pat kaip ir individo gyvenimo būdas, šeimyninė padėtis, gyvenamoji aplinka, santykiai su kitais žmonėmis, įpročiai ir kt. (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimas). Vadinasi, asmens įsitikinimai, kaip ir pažiūros, gali būti politiniai, religiniai, ekonominiai, estetiniai, kultūriniai, tačiau jie visada yra asmens privatus reikalas, kurio turinio valstybė nereguliuoja ir nekontroliuoja. Įsitikinimai ir pažiūros apibūdina asmenį kaip individą, yra jo asmenybės dalis. Taigi visiškai akivaizdu (ir tai objektyviai paaiškinama), kad Lygių galimybių įstatyme nurodytas draudžiamo diskriminavimo pagrindas *įsitikinimai ar pažiūros* yra labai plati sąvoka, nes gali apimti įvairaus pobūdžio įsitikinimus ir pažiūras, taip pat ir politinius.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 str. 1 dalimi laiduojama teisė turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. „Tiek pasaulį, tiek save žmogus pažįsta mąstydamas. Mąstymas – bet kokios sąmoningos veiklos pagrindas. Pažiūros, nuomonės, įsitikinimai – mąstymo rezultatas. <...> Su teise turėti įsitikinimus yra susijusi ir jų išraiškos laisvė. Tai valstybės laiduojama galimybė savo mintis, pažiūras, įsitikinimus pačiais įvairiausiais klausimais netrukdomai reikšti žodžiu, raštu, ženklais, kitokiomis informacijos perdavimo priemonėmis. Tai ir kalbos susirinkimuose, mitinguose, valdžios įstaigų kritika ir pan.“, – aiškindamas Konstitucijos 25 str. 1 dalies nuostatą teigia buvęs Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjas Egidijus Jarašiūnas³. Įsitikinimų išraiškos laisvė yra neatsiejamai susijusi su kitomis Konstitucijos garantuojamos teisėmis bei laisvėmis bei jų įgyvendinimu, o viena iš tokių laisvių yra Konstitucijos 35 str. 1 dalyje piliečiams laiduojama teisė laisvai vienytis į bendrijas, politines partijas ir asociacijas.

Taigi Pareiškėjo priklausymas LVŽS (tai nustatyta skundo tyrimo metu), narystė šioje sąjungoje atskleidžia Pareiškėjo politinius įsitikinimus bei pažiūras, o, paties Pareiškėjo teigimu, priklausymas vienai ar kitai politinei partijai yra materialinė politinių pažiūrų išraiška. Pareiškėjas skunde tiksliai

²Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. sausio 14 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-58-942/2016.

³Teisės problemos, 99/12, Teisės institutas, 1999, 94–95 p.

neapibūdino savo politinių pažiūrų, tačiau akivaizdu, kad, būdamas politinės sąjungos narys, pritaria ir vadovaujasi politinės sąjungos ideologija, vertybėmis, siekia politinės sąjungos iškeltų politinių tikslų ir priklauso šių politinių pažiūrų vienijamai asmenų grupei.

Dėl Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo

Tarybos narių susirinkimo narių rinkimai rengiami vadovaujantis Lietuvos kultūros tarybos įstatymu ir kultūros ministro 2013 m. sausio 16 d. įsakymu Nr. ĮV-27 „Dėl Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narių rinkimų tvarkos“ patvirtintu Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narių rinkimų tvarkos aprašu.

Lietuvos kultūros tarybos įstatymo 2 str. 1 dalyje (*skundo tyrimo metu vadovaujamas 2017 m. galiojusiomis šio įstatymo ir kitų nagrinėjamų teisės aktų redakcijomis*) nustatyta, kad Taryba yra biudžetinė įstaiga prie Kultūros ministerijos, pagal kompetenciją įgyvendinanti valstybės politiką kultūros ministrai pavestose valdymo srityse, vykdanči šiam įstatyme ir kituose teisės aktuose jai pavestas viešojo administravimo ir kitas funkcijas; 5 str. 2 dalyje nustatyta, kad Taryboje sprendimus priima ir vykdo kolegialus valdymo organas – Tarybos narių susirinkimas, vienasmenis valdymo organas – Tarybos pirmininkas ir Tarybos administracija, Tarybos pirmininkas vadovauja Tarybai, narių susirinkimui ir administracijai.

Lietuvos kultūros tarybos įstatymo 7 str. 2 dalyje nustatyta, kad Tarybos narių susirinkimą sudaro 10 narių, renkamų šio įstatymo 8 straipsnyje nustatyta tvarka, ir Tarybos pirmininkas, o personalinę Tarybos narių susirinkimo sudėtį kultūros ministro teikimu 4 metams tvirtina Vyriausybė; 8 str. 1 dalyje reglamentuota, kad Tarybos rinkimus kultūros ministro nustatyta tvarka organizuoja Kultūros ministerija, o 8 str. 2 dalyje nustatyta, kad kandidatus į Tarybos narius atrenka kultūros ir meno organizacijų deleguojami rinkėjai, kurie balsuoja slapta, rinkimų biuletenyje pažymėdami ne daugiau kaip 20 kandidatų į Tarybos narius, o išrinktais laikomi kandidatai, surinkę daugiausia balsų (8 str. 10 d.). Pirmiau aprašytą tvarką galima įvardyti kaip pirminį Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo etapą, o teisės aktu yra įtvirtinta privaloma deleguotų rinkėjų balsavimo už renkamus kandidatus į Tarybos narių susirinkimo narius procedūra; šiame etape išrenkama 20 kandidatų, vienas iš kurių 2017 metais buvo ir Pareiškėjas.

Antrajame Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo etape, vadovaujantis Lietuvos kultūros tarybos įstatymo 8 str. 11 dalies nuostatomis, kultūros ministras kartu su LKMT iš pasiūlytų kandidatų, vadovaudamasis kultūros ir meno sričių bei teritorijų atstovavimo įvairovės principu, atrenka

10 kandidatų ir teikia Tarybos sudėtį tvirtinti Vyriausybei. Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarkos aprašo 57 punkte nustatyta, kad kultūros ministras šio teisės akto 56 punkte nustatyta tvarka dėl išrinktų 20 kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius nepriekaištingos reputacijos kreipiasi į atitinkamas valstybės įstaigas ir institucijas, o, gavęs išvadas, vadovaudamasis kultūros ir meno sričių bei teritorijų atstovavimo įvairovės principu bei įvertinęs LKMT rekomendacijas, iš rinkėjų pasiūlytų 20 kandidatų atrenka 10 kandidatų ir kartu su Tarybos pirmininko kandidatūra Tarybos narių susirinkimo narių sudėtį teikia tvirtinti Vyriausybei. Taigi akivaizdu, kad kandidato nepriekaištinga reputacija yra vienas iš lemiamų veiksnių, teikiant kandidatūrą tvirtinti Vyriausybei. Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarkos aprašo 41 punkte yra apibrėžta, koks asmuo nėra laikomas nepriekaištingos reputacijos, tai yra asmuo, kuris per praėjusius 5 metus yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos padarymo, jei teistumas neišnykęs arba nepanaikintas. Taigi nepriekaištinga reputacija niekaip nėra siejama su asmens politinėmis pažiūromis, vadinasi, tokie veiksniai kaip asmens dalyvavimas politinės partijos veikloje, politinės pažiūros, priklausymas politinei partijai patys savaime nedaro jokios neigiamos įtakos asmens nepriekaištingai reputacijai įgyvendinant Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarkos aprašo nuostatas.

LKMT, vadovaudamasi kultūros ministro 2015 m. rugsėjo 11 d. įsakymu Nr. IV-602 patvirtintų Lietuvos kultūros ir meno tarybos nuostatų 5.9 punktu, teikia pasiūlymus dėl Tarybos narių susirinkimo narių sudėties patvirtinimo. LKMT nuostatų 1 punkte nustatyta, kad LKMT yra patariamojo balso teisę turinti Kultūros ministerijos ekspertų grupė, analizuojanti, vertinanti ir padedanti kultūros ministrui formuoti kultūros politiką; 7 punkte nustatyta, kad LKMT sudaro 15 narių, o 15 punkte nustatyta, kad LKMT veiklos forma yra posėdžiai, kurių metu priimti sprendimai įforminami posėdžių protokolais, pasirašomais LKMT pirmininko bei sekretoriaus.

Pažymėtina, kad teisės aktais nėra nustatyta privaloma balsavimo už atrenkamus 10 kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius (iš 20 išrinktų) tvarka, nes teisė, o kartu ir pareiga atrinkti 10 kandidatų, yra deleguota kultūros ministrui, kuris turi atsižvelgti į LKMT rekomendacijas bei, jas įvertinęs, teikti Tarybos narių susirinkimo narių sudėtį tvirtinti Vyriausybei.

Tačiau skundo tyrimo metu nustatyta (iš gautų paaiškinimų bei 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio protokolo Nr. EK-2 turinio), kad 2017 m. buvo vykdyta kitokia, nei teisės aktuose nustatyta, Tarybos narių susirinkimo narių atrinkimo (iš 20 išrinktų) procedūra; ją vykdant 2017 m. gegužės 29 d. įvyko LKMT posėdis, kurio metu buvo svarstoma būsimų Tarybos narių susirinkimo narių personalinė sudėtis. Minėtame posėdyje Kultūros ministrė kartu su LKMT nariais diskutavo 10 būsimų Tarybos narių

susirinkimo narių sąrašą; LKMT nariai balsavo dėl Kultūros ministrės pateikto Tarybos narių susirinkimo narių sąrašo, tačiau jam nebuvo pritarta, todėl atskirai buvo balsuojama dėl kiekvieno iš 20 pateiktų kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius; pasibaigus balsavimui paaiškėjo, kad už Pareiškėją balsavo 4 asmenys (analogišką balsų skaičių surinko dar 3 kandidatai), ir dėl nepakankamo balsų skaičiaus Pareiškėjo kandidatūros Kultūros ministrė neteikė tvirtinti Vyriausybei.

Pastebėtina kad šio skundo tyrimo metu nevertinamas kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius rinkimo ir balsavimo procedūros taikymo pagrįstumas ir teisėtumas, nes tai nėra šio tyrimo objektas ir tai nepriskirta lygių galimybių kontrolieriaus kompetencijai.

Lietuvos kultūros tarybos įstatymo 8 str. 6 ir 7 dalyse yra nustatyti reikalavimai kandidatams į Tarybos narius, tai yra žinomumas bei 5 metų patirties turėjimas įgyvendinant kultūrinius projektus, atitinkamų žinių ir kompetencijos turėjimas (8 str. 6 d.), nepriekaištinga reputacija (8 str. 7 d.). Taigi Lietuvos kultūros tarybos įstatymu kandidatams į Tarybos narius nėra nustatyti apribojimai arba reikalavimai, susiję su kandidato įsitikinimais ar pažiūromis, įskaitant politinėmis, bei apribojimai dalyvauti politinių partijų veikloje. Tarybos narių susirinkimo narių rinkimo tvarkos aprašo V skyriaus, reglamentuojančio pretendentų teikimą, nuostatose taip nėra nustatyti jokie apribojimai pretendentams dėl jų politinių pažiūrų, dalyvavimo politinių partijų veikloje, o reikalavimai pretendentams siejami su pasiekimais kultūros ir meno srityse, ne mažesne kaip 5 metų patirtimi įgyvendinant kultūros projektus, atitinkamomis žiniomis ir gebėjimais įgyvendinti Tarybos funkcijas, taip pat nustatytas reikalavimas būti nepriekaištingos reputacijos. Dėl šios priežasties akivaizdu, kad bet kurių politinių pažiūrų asmuo, būdamas jo politines pažiūras įgyvendinančios politinės partijos nariu ir kartu dalyvaudamas šios partijos veikloje, gali kandidatuoti į Tarybos narius, jeigu atitinka kandidatams nustatytus reikalavimus, jeigu teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis yra deleguotas kandidatų į šis pareigas.

Kaip nustatyta pagal 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio protokolo Nr. EK-2 turinį, nėra duomenų apie tai, kad minėto posėdžio metu būtų buvę diskutuojama apie Pareiškėjo priklausymą politinei partijai, jo sąsajas su politine partija arba Pareiškėjo politines pažiūras, skundo tyrimo metu nebuvo gauta duomenų, kad LKMT posėdžio dalyviai būtų pareiškę atskirą nuomonę arba teikę prašymus papildyti posėdžio protokolą, t. y., įtraukti pastabas dėl Pareiškėjo sąsajų su politine partija. Kultūros ministerija informavo, jog minėto posėdžio metu nebuvo daromas garso įrašas bei jog Kultūros ministerija nedisponuoja įrodymais, kad A. I. būtų informavęs LKMT narius apie tai, jog Pareiškėjas negali būti renkamas į Tarybos narių susirinkimo narius dėl jo priklausymo politinei partijai.

Pažymėtina, kad kultūros ministro 2013 m. sausio 16 d. įsakymo Nr. ĮV-27, kuriuo buvo patvirtintas Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narių rinkimų tvarkos aprašas, 3 punktu Profesionalaus meno skyriaus patarėja J. K. buvo paskirta Tarybos narių susirinkimo narių rinkimų koordinatorė, o 4 punktu kultūros viceministrui A. I. buvo pavesta šio įsakymo vykdymo kontrolė.

Iš 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio protokolo Nr. EK-2 turinio, išanalizavus skundžiamas aplinkybes, paaiškėjo, kad buvęs kultūros viceministras A. I. dalyvavo minėtame posėdyje, nes jam buvo pavesta kultūros ministro 2013 m. sausio 16 d. įsakymo Nr. ĮV-27, kuriuo buvo patvirtintas Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narių rinkimų tvarkos aprašas, vykdymo kontrolė, o, kultūros ministro 2016 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. ĮV-1004 patvirtinto kultūros viceministro pareigybės aprašymo 7.4 punktu kultūros viceministrui buvo priskirta funkcija *koordinuoti ir kontroliuoti Tarybos ir kitų įstaigų prie ministerijos veiklą*. Atsižvelgiant į tai, buvusio kultūros viceministro A. I. dalyvavimas LKMT posėdyje, kurio metu vyko Tarybos narių susirinkimo narių rinkimai, buvo pagrįstas jam pareigybės aprašyme priskirtų funkcijų vykdymu.

Atkreiptinas dėmesys, kad minėtame LKMT posėdyje, be Kultūros ministrės bei viceministro A. I., dalyvavo ir kiti Kultūros ministerijos darbuotojai, tai yra buvę kultūros ministro patarėjai A. P. ir G. A., kuriems, vadovaujantis LKMT nuostatų 20 punktu, buvo leidžiama dalyvauti LKMT posėdžiuose, jeigu svarstomi klausimai yra susiję su Kultūros ministerijos atitinkamų padalinių vadovų bei specialistų vykdoma veikla.

Dėl draudimo diskriminuoti reglamentavimo ir diskriminacijos sampratos

Europos Sąjungos Tarybos 2000 m. lapkričio 27 d. direktyvos 2000/78/EB (toliau – Užimtumo direktyva), nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, tikslas – nustatyti kovos su diskriminacija dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos užimtumo ir profesinėje srityje bendrus pagrindus siekiant valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio principą. Užimtumo direktyvos 3 str. 1 d. a punkte reglamentuojama jos taikymo sritis, tai yra, ši direktyva taikoma visiems asmenims tiek valstybiniame, tiek privačiame sektoriuje, įskaitant valstybines įstaigas, įsidarbinant, savarankiškai įsidarbinant ar darbo sąlygoms, įskaitant atrankos kriterijus ir priėmimo į darbą sąlygas, visoms veiklos rūšims ir visais profesinės karjeros etapais, įskaitant paaugstinimą. Užimtumo direktyvos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. nustatyta, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų

dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 str. nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų⁴.

Konstitucijos 29 str. įtvirtintos nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kurio paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 str. nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu (1 str. 1 d.).

Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, darbdavys, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo priimant į darbą, valstybės tarnybą taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas. Lygių galimybių įstatymo 7 str. nustatytų darbdavio pareigų nevykdymas ar netinkamas vykdymas yra laikomas Lygių galimybių įstatymo pažeidimu (Lygių galimybių įstatymo 10 str.).

Dėl diskriminacijos politinių pažiūrų pagrindu

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu. Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 dalyje tiesioginė diskriminacija apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Taigi diskriminacija kildinama iš palyginamųjų asmenų ar jų grupių nevienodo traktavimo, pagrįsto to asmens ar grupės asmenų tam tikrais tapatybės požymiais ar priskirtinomis savybėmis.

⁴Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 2 str. 7 dalyje įtvirtinta tiesioginės diskriminacijos apibrėžtimi, tiriant šiuo konkrečiu atveju galimos diskriminacijos politinių pažiūrų pagrindu fakto buvimą arba nebuvimą, Pareiškėjas lyginamas su kitais 2017 m. buvusiais kandidatais į Tarybos narių susirinkimo narius ir vertinama, ar panašiomis aplinkybėmis Pareiškėjui dėl jo politinių pažiūrų (priklausymo LVŽS) nebuvo taikomi mažiau palankūs atrankos kriterijai ir sąlygos būti išrinktam į Tarybos narių susirinkimo narius ir tapti vienu iš Tarybos narių susirinkimo narių kandidatų, Kultūros ministrės teikiamų tvirtinti Vyriausybei. Šio skundo tyrimo atveju kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius rinkimo ir šių kandidatų teikimo tvirtinti Vyriausybei bei jų patvirtinimo procedūra, vadovaujantis LVAT sprendimu, yra prilyginama priėmimo į darbą procedūrai (LVAT sprendimo 48 p.), kurios metu darbdaviui (kultūros ministrai) Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 punktu yra nustatyta imperatyvi pareiga kandidatams į darbą taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, nepaisant, *inter alia*, politinių pažiūrų.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad pats Pareiškėjas 2017 m. gegužės 29 d. vykusiame LKMT posėdyje nedalyvavo, tačiau apie A. I. galimai pasakytą frazę dėl jo politinių sąsajų su LVŽS sužinojo iš minėtame posėdyje dalyvavusių asmenų. Pažymėtina, kad iš Pareiškėjo pasiūlytų apklausti asmenų, kurie galėtų patvirtinti A. I. pasakytos frazės tikrumą, vienintelė A. N. 2019 m. gruodžio 9 d. raštu Nr. SI-63 informavo, kad 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje A. I. tikrai teigė, jog Pareiškėjas negali būti renkamas, nes yra LVŽS narys, ir patikino, kad A. I. pasisakymas turėjo lemiamą įtaką, nes esą posėdžio pradžioje buvo reiškiamas palaikymas Pareiškėjo kandidatūrai, o po minėto pasisakymo LKMT nariai balsavimo metu galimai pakeitė savo nuomonę. Kitas Pareiškėjo nurodytas liudytojas, K. P., patvirtino, jog posėdžio metu A. I. tikino, kad partijos narys negali būti Tarybos susirinkimo nariu, ir dėl to vyko diskusijos, tačiau jo balsavimui tai įtakos neturėjo, tačiau K. P. savo paaiškinime nenurodė, ar A. I. posėdžio metu kalbėjo apie kurį nors konkretų kandidatą, ar tai buvo bendro pobūdžio frazė apie bet kurio kandidato dėl jo sąsajų su politine partija netinkamumo būti išrinktam. Liudytojas J. R. informavo, kad posėdžio vyksmo aplinkybių neprisimena.

Atkreiptinas dėmesys, kad Kultūros ministrė savo 2019 m. gruodžio 16 d. paaiškinimu informavo, kad ji prisimena, jog posėdžio metu tuometis kultūros viceministras A. I. pasakė, kad Pareiškėjas turi politinių sąsajų, ir pabrėžė, kad posėdyje nebuvo kalbama apie politines Pareiškėjo pažiūras, Pareiškėjo politinės pažiūros nebuvo kritikuojamos.

Pats buvęs kultūros viceministras A. I. 2020 m. sausio 15 d. paaiškinimu informavo, kad jam buvo žinoma viešai skelbiama informacija apie Pareiškėjo priklausymą LVŽS, tačiau neprisimena, ar ta informacija 2017 m. gegužės 29 d. vykusio LKMT posėdžio metu jis pasidalino su kitais posėdžio

dalyviais: „Jei Posėdžio metu ir pateikiau informaciją, esą Pareiškėjas yra politinės partijos narys, tokiais veiksmais konstatavau tik viešai skelbiamą informaciją“, tačiau jis nurodė manęs, kad Pareiškėjo skunde įvardijamas teiginys aptariamo posėdžio metu nebuvo pasakytas. Kartu A. I. patikino, kad posėdyje nebuvo kalbama apie politines Pareiškėjo pažiūras, tačiau prisimena, kad 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu buvo aptariama, jog vienas iš kandidatų į Tarybos narių surinkimo narius yra politikas, tačiau negalėtų pasakyti, kokiomis tiksliai formuluotėmis ir kas pasisakė šiuo klausimu, ir tai esą nėra užfiksuota minėto posėdžio protokole.

Taigi skundo tyrimo paaiškėjo, kad vienintelė A. N. patvirtino, jog aptariamo 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu A. I. pasakė apie Pareiškėją frazę, kurią nurodė pats Pareiškėjas savo skunde (Pareiškėjas negali būti renkamas, nes jis yra LVŽS) narys, tačiau šis teiginys nepatvirtintas nei kitų apklaustų asmenų paaiškinimais, nei minėto posėdžio protokolu arba kitais įrodymais. Pažymėtina, jog Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo nutartyje⁵ pažymėjo, kad: „kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad tam tikrų faktinių aplinkybių buvimą civilinio proceso tvarka teismas konstatuoja tais atvejais, kai jam nekyla didelių abejonų dėl tų aplinkybių egzistavimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2010 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje daugiabučių namų savininkų bendrija „Eglutė“ v. E. R., bylos Nr. 3K-3-206/2010). Kitaip tariant, faktą galima pripažinti įrodytu, jeigu byloje esančių įrodymų pagrindu susiformuoja teismo įsitikinimas to fakto buvimu. <...> Teismas, vertindamas įrodymus, turi vadovautis ne tik įrodinėjimo taisyklėmis, bet ir logikos dėsniais, pagal vidinį įsitikinimą padaryti nešališkas išvadas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. vasario 26 d. nutartis, priimta civilinėje byloje S. M. v. UAB „Yazaky Wiring Technologies Lietuva“, bylos Nr. 3K-3-129/2008; kt.).“ Vertinant skundo tyrimo metu gautų įrodymų visetą, galima teigti, kad vienintelė Pareiškėjo nurodyta liudytoja A. N. informavo, jog A. I. pasakė frazę, kad „Pareiškėjas negali būti renkamas, nes jis yra LVŽS“ narys, tačiau, šio teiginio nepatvirtinus kitiems apklaustiems LKMT nariams, nesant kitų įrodymų, pagrindžiančių šio teiginio pagarsinimą, nėra pagrindo daryti objektyvios ir nešališkos išvados, kad šie A. I. žodžiai buvo pasakyti ir, juo labiau, kad jie paveikė balsuojančiųjų nuostatas ir valios išreiškimą balsuojant.

Visi kiti skundo tyrimo metu apklausti asmenys, dalyvavę 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje, negalėjo prisiminti pasakytos A. I. frazės dėl Pareiškėjo narystės politinėje partijoje ir negalėjimo būti išrinktam į Tarybos narių susirinkimo narius.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-454/201.

Pabrėžtina, kad, praėjus 2 metams ir 5 mėnesiams nuo skundžiamų veiksmų padarymo, 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdyje dalyvavusiems asmenims yra sunku tiksliai prisiminti pasisakymų ir diskusijų turinį, eigą, juolab tai, kas ir kokias frazes pasakė. Šias, esminę reikšmę turinčias, aplinkybes nustatyti yra sudėtinga dar ir todėl, kad nebuvo daromas LKMT posėdžio garso įrašas, o minėto posėdžio 2017 m. gegužės 29 d. protokole Nr. EK-2 pasisakymai dėl kiekvieno iš kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius nefiksuoti.

Dėl šių aplinkybių, remiantis skundo tyrimo metu gautais apklaustų asmenų paaiškinimais, surinktais įrodymais, nebuvo galimybės objektyviai nustatyti, kad A. I. 2017 m. gegužės 29 d. vykusio LKMT posėdžio metu pasakė frazę, jog „Pareiškėjas negali būti renkamas, nes jis yra Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos narys“.

Remiantis skundo tyrimo metu apklaustų asmenų, tai yra, tik A. N. ir buvusios kultūros ministrės L. R.-J., paaiškinimais galima daryti išvadą, kad aptariamo 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu galimai buvo kalbama apie Pareiškėjo priklausymą politinei partijai, nors buvęs kultūros viceministras pats gerai neprisimena, ar jis išsakė teiginius apie Pareiškėjo sąsajas su LVŽS, šios aplinkybės, be kita ko, neprisimena ir kiti LKMT posėdžio dalyviai. Remiantis K. P. ir A. I. paaiškinimais, darytina išvada, kad aptariamo 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu buvo kalbama apie vieno iš kandidatų į Tarybos susirinkimo narius priklausymą politinei partijai, tačiau minėti asmenys nenurodė, kad šis kandidatas buvo Pareiškėjas.

Būtina pažymėti, kad šiuo konkrečiu skundo tyrimo atveju paaiškėjo, jog visi 2017 m. gegužės 29 d. LKMT posėdžio metu balsavę LKMT nariai pažymėjo, kad jų apsisprendimo balsuoti už vieną ar kitą kandidatą į Tarybos narių surinkimo narius nepaveikė jokie pasisakymai, nes apsisprendimą balsuoti, pasak apklaustų asmenų, esą lėmė kandidatų profesinės savybės, kitos aplinkybės, informacija, su kuria LKMT nariai buvo iš anksto susipažinę, todėl apsisprendimas balsuoti buvo grindžiamas kitomis aplinkybėmis. Kartu būtina pastebėti, kad, kaip buvo minėta pirmiau, asmens dalyvavimas politinės partijos veikloje, priklausymas politinei partijai atskleidžia to asmens politines pažiūras, nes būtent dalyvavimas politinės partijos veikloje yra politinių pažiūrų ir įsitikinimų išraiška, politinių pažiūrų realizavimo forma. Informacijos pateikimas apie bet kurio kandidato į Tarybos narių susirinkimo narius priklausymą politinei partijai galėtų apskritai paveikti balsuojančiųjų (arba net nebalsuojančiųjų LKMT narių nuomonę, nes balsavimo procedūra teisės aktais nėra nustatyta) LKMT narių apsisprendimą balsuoti „už“ ar „prieš“ atitinkamų politinių pažiūrų kandidatą, todėl apskritai informacijos apie kandidato į Tarybos narių surinkimo narius priklausymą politinei partijai paviešinimas LKMT posėdžio

metu, kuomet buvo vykdomi kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius rinkimai (atranka), vertintinas kritiškai, nes kandidato politinės pažiūros bei priklausymas politinei partijai yra požymis, kuris visiškai nesusijęs su kandidatams keliamais reikalavimais turėti atitinkamas žinias ir kompetencijas, patirtį projektinėje veikloje bei nepriekaištingą reputaciją.

Atsižvelgiant į Lygių galimybių įstatymo 7 str. 1 punktu įtvirtintą darbdavio pareigą užtikrinti, kad, nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, priimant į darbą, valstybės tarnybą privalu taikyti vienodus atrankos kriterijus ir sąlygas, bei vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 17 str. 2 dalimi, rekomenduotina Kultūros ministerijai užtikrinti, kad priimant asmenis į darbą, valstybės tarnybą, taip pat ir atrenkant ir teikiant kandidatus į Tarybos narių susirinkimo narius, būtų vertinamos tik pretendentų dalykinės savybės, atsiribojant nuo aplinkybių, nesusijusių su pretendento dalykinėmis savybėmis, įskaitant politines pažiūras, aptarimo ir / arba vertinimo.

Siekiant priėmimo į darbą ar valstybės tarnybą metu išvengti klaidingo ar šališko bei neobjektyvaus aplinkybių interpretavimo galimybes, siūlytina daryti kandidatų atrankos posėdžių garso įrašus. Posėdžių garso įrašai taip pat užtikrintų atrankos kriterijų ir kitų atrankos sąlygų taikymo objektyvų įvertinimą.

Taip pat svarbu pažymėti, kad aplinkybė, kuomet tam tikrą informaciją dėl kandidato į Tarybos narių susirinkimo narius sąsajų su politine partija pateikė kultūros viceministras, kuris nėra darbdavys ir neturi įgaliojimų teikti kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius sąrašą tvirtinti Vyriausybei, kitokiomis aplinkybėmis galėtų būti vertinama kaip veiksnys, galintis nulemti mažiau palankių įdarbinimo kriterijų ir sąlygų taikymą kandidatui, pretenduojančiam užimti Tarybos narių susirinkimo nario pareigas.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ETT) savo sprendime⁶ nurodė, kad darbdavys, būdamas atsakovu, negali paneigti, jog egzistuoja aplinkybių, leidžiančių daryti prielaidą, kad jis vykdo diskriminacinę įdarbinimo politiką, vien nurodęs, kad pareiškimus, kurie leidžia daryti išvadą dėl diskriminacinio pobūdžio įdarbinimo politikos, padarė asmuo, kuris, nors ir teigia, kad vykdo svarbų vaidmenį valdant darbdavį (ir panašu, kad taip ir yra), teisiškai negali jo įpareigoti priimti sprendimo įdarbinimo srityje.

⁶ ETT 2013 m. balandžio 25 d. sprendimas Nr. C-81/12 Asociația Accept ir Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Taigi atlikus skundo tyrimą, remiantis pateiktais paaiškinimais, surinktais įrodymais, gautais dokumentais, konstatuotina, kad dėl objektyvių duomenų ir įrodymų trūkumo nebuvo galimybės nustatyti, kad LKMT 2017 m. gegužės 29 d. posėdžio metu tuometis kultūros viceministras A. I. pasakė, jog „Pareiškėjas negali būti renkamas, nes jis yra LVŽS narys“, ir kad dėl to, tai yra dėl Pareiškėjo politinių pažiūrų, darbdavys Pareiškėjo atžvilgiu taikė mažiau palankius priėmimo į darbą atrankos kriterijus ir sąlygas, kandidatuojant jam į Tarybos narių surinkimo narius; skundo tyrimo metu taip pat nenustatyta, kad LKMT 2017 m. gegužės 29 d. balsavusių dėl kandidatų į Tarybos narių susirinkimo narius asmenų apsisprendimui turėjo įtakos Pareiškėjo politinės pažiūros.

Dėl pirmiau nurodytų priežasčių, vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 str., 17 str., 29 str. 3 d. 2 p. ir 30 str. 3 dalimi,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti Pareiškėjo skundo tyrimą, trūkstant objektyvių duomenų apie padarytą Lygių galimybių įstatymo pažeidimą.
2. Įpareigoti Kultūros ministrą išnagrinėti sprendimą ir per 30 dienų informuoti Tarnybą apie sprendimo nagrinėjimo rezultatus.
3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Kultūros ministrą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė